

STUDIA
NAD STRUKTURĄ SPOŁECZNĄ
WIEJSKIEJ POLSKI

Maria Halamska
Sylwia Michalska
Ruta Śpiewak

STUDIA
NAD STRUKTURĄ SPOŁECZNĄ
WIEJSKIEJ POLSKI

TOM 1

Stare i nowe wymiary społecznego zróżnicowania

Warszawa 2016

IRWIR PAN Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Seria Problemy Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Recenzent: dr hab., prof. UAM Ryszard Cichocki

Redaktor prowadzący: Łukasz Żebrowski

Redakcja i korekta: Jolanta Stal

Projekt okładki (według pomysłu Marii Halamskiej): Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano obraz Józefa Chełmońskiego *Bociany* (1900) –
Wikimedia Commons

Publikacja i badania sfinansowane przez Narodowe Centrum Nauki na podstawie
decyzji numer DEC-2013/11/B/HS6/01811

Copyright © 2016 by Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN and
Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa

Copyright © 2016 by the Authors

ISBN 978-83-7383-860-4

ISSN 2543-5817

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8, 00-317 Warszawa,
tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63
dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)
Druk i oprawa: MCP, Marki

Spis treści

O książce	7
---------------------	---

Część pierwsza

Struktura społeczna ludności wiejskiej na początku XXI wieku

Maria Halamska

1. O badaniu struktury społecznej wsi: wprowadzenie metodologiczne . . .	11
1.1. Wprowadzenie nie tylko historyczne	11
1.2. Struktura społeczna jako przedmiot badań	16
1.3. O pewnej możliwości (innych) uogólnień	18
2. Współczesna struktura społeczno-zawodowa ludności wiejskiej: jak jest?	22
3. Wewnętrzne zróżnicowanie i specyfika segmentów struktury społeczno-zawodowej wsi	27
3.1. Specyfika wiejskiej klasy średniej	27
3.2. Rolnicy, czyli o kłopotliwej zbiorowości społecznej	35
3.3. Wiejscy robotnicy, czyli dominujący segment struktury wsi	48
4. Poza strukturą: grupy czy tylko sytuacje przejściowe?	59
5. Procesy zmian struktury społecznej wsi, czyli jak do tego doszło	72
5.1. Dezagraryzacja	73
5.2. Proletaryzacja	77
5.3. Gentryfikacja	80
6. Dokąd zmierza wieś: polaryzacja czy średnienie?	86

Część druga

Płeć, gender i struktura społeczna

Sylwia Michalska

1. Płeć w badaniach struktury społecznej – problemy teoretyczne i metodologiczne	97
1.1. Kobiety w badaniach struktury społecznej	98
1.2. Podejścia feministyczne i „straszny gender”	101
2. Podejście feministyczne i gender w badaniach społecznych realizowanych na wsi – przegląd problematyki	107
2.1. Postrzeganie kobiet w badaniach wiejskich	107
2.2. Identyfikacje związane z płcią – kobiecość i męskość w badaniach wsi . .	110
3. Płeć i gender w badaniach w Polsce, sytuacja kobiet wiejskich	114
3.1. Badania nad sytuacją kobiet w Polsce	114
3.2. Badania realizowane na wsi z uwzględnieniem kryterium płci	115
3.3. Płeć a miejsce w strukturze społeczności wiejskiej w Polsce	117

Część trzecia
Wiejska gentryfikacja: definicja, znaczenie i skutki procesu

Ruta Śpiewak	
1. Charakterystyka procesu	129
1.1. Porządkowanie przedpola	129
1.2. Wiejska gentryfikacja – kwestie definicyjne	131
1.3. Skutki procesu gentryfikacji	135
2. Polska specyfika procesu: niezbadany obszar?	140
3. Gmina Prażmów: studium przypadku procesu	144
3.1. Wyzwania metodologiczne	144
3.2. Napływ gentryfierów i reakcje autochtonów	145
3.3. Zmiana struktury społecznej	147
3.4. Zmieniająca się lokalna gospodarka	148
3.5. Zmiany w strukturze przestrzennej gminy	150
3.6. Podobnie czy inaczej? Razem czy obok siebie?	151
4. Podsumowanie	156
 Bibliografia	 158
 Noty o autorkach	 174
 Indeks osobowy	 175